

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Я І СВІТ

Послухай пісню «Доброго ранку» (сл. М. Чумарної, муз. О. Герасименко).

Хто ще посміхається тобі зранку і каже «Привіт»? Як ти розумієш слова «білий світ»? Чому світ називають саме білим?

Розглянь малюнок. Чи знайомі тобі дані слова? Що вони означають?

світло
свято
світлиця
свічка
досвіток
світанок
світило

Продовж ряд слів за зразком. З окремими словами склади речення.

СВІЧКА — (яка?) світла, ясна, тепла, гаряча,

СВЯТО — (яке?) радісне,

ДОСВІТОК — (що робить?) пробуджується,

СВІТИЛО — (що робить?) сяє,

Який настрій викликають у тебе ці слова? А які можуть «погасити» цей радісний настрій?

Прочитайте речення і доповніть їх, «домалювавши» словами свій «білий світ».

Мій світ — це сонечко у небі,

Мій світ — це моя мама,

Мій світ — це мої книжки,

Що ще?

Чий світ вийшов найбагатшим і найцікавішим?

Спробуй створити «портрет» світу, давши відповіді на запитання.

Світ — де?

Що у світі найбільше?

Світ — що?

Що у світі найменше?

Світ — у чому?

Що у світі наймиліше?

Світ — який?

Що у світі найдорожче?

ПРИСЛІВ'Я

- ◆ Світом правда керує.
- ◆ Не стільки того світу, що у вікні.
- ◆ По світу ходити — добро творити.
- ◆ У білому світі золоте сонечко світить.
- ◆ Нема більшого світу, ніж людське серце.
- ◆ Світанок — дитятко, а день — його татко.
- ◆ Коли світлиця чиста, то і в хаті свято.
- ◆ Свічка ясна, а сонце найясніше.
- ◆ Світить сонце ясно, а мамине серце — ще ясніше.
- ◆ Тоді в мене свято, як друзів багато.

ГРА «ДОБРОГО РАНКУ»

Це — наше щоденне ранкове привітання. Стаємо в коло, беремося за руки. Кожен учасник гри придумує собі певну роль: хтось сьогодні буде сонечком, хтось — пташкою, хтось — звірятком, хтось — квіткою чи деревом. Кожен учасник гри по черзі називає себе

і запам'ятовує того, хто зліва, тому що справа наліво ви передаватимете одне одному побажання на нинішній день.

Починає Сонечко. Воно каже тому учаснику гри, хто стоїть у колі зліва:

— Доброго ранку, Зайчику! (чи Квіточко, Яблунько, Пташко і т.п.). Я бажаю тобі гарного дня, щоби жоден мисливець тебе не вистежив, щоб у тебе було вдосталь моркви та капусти і багато добрих друзів!

Наступний учасник гри повертається вліво і вітається так само, бажаючи все те, що до вподоби пташці, звірятку чи квіточці, якою назвали себе діти.

Назавтра кожен може обрати собі іншу роль і вже не просто привітатися з друзями, а розповісти про те звірятко чи рослинку, якими себе назвали, придумати про нього байку чи якусь фантастичну історію.

ЧАРІВНИЦЯ-ОСІНЬ

ЯК ШВИДКО ЛІТО ПРОМИНУЛО!

Як швидко літо проминуло!
Прийшла осіння пора.
Немов на крилах полинуло
кохане літечко з двора!..
Садок марніє потихеньку,
пожовклі падають листки,
вітрець не віє вже тепленько, —
жене понурії хмарки.
Посох горошок на городі,
мачок вже цвіт давно згубив,
високий соняшник на грядці
журливо голову схилив.

Олена Пчілка

Полинуло — полетіло.

Марніє — в'яне, втрачає барви.

Понурії — сумні, темні.

Яка пора року проминула, а яка — прийшла?

Спробуй доповнити вірш власними спостереженнями за тим, що відбувається восени.

Прочитай ще раз останній рядок вірша: «*високий соняшник на грядці журливо голову схилив*». Придумай коротеньку розповідь «Чому журиться соняшник».

ОСІНЬ

Висне небо синє,
синє, та не те;
світить, та не гріє
сонце золоте.

Темная діброва
стихла і мовчить;
листя пожовтіле
з дерева летить.

Здалека під небом,
в вирій летючи,
голосно курличуть
журавлів ключі.

Яків Щоголів

Прочитай вірш мовчки. Який він — сумний чи веселий? Які ознаки осені називає автор?

Порівняй вірші Олени Пчілки і Якова Щоголіва. Чим вони подібні? Який «портрет» осені тобі більше подобається? Чому?

Вірш — невеликий поетичний твір, у якому слова в кінці рядків римуються, тобто звучать однаково чи подібно.

ЯБЛУКО В ОСІНЬОМУ САДУ

Оповідання

Пізньої осені маленькі близнятка Оля й Ніна гуляли в яблуневому саду. Був тихий сонячний день. Майже все листя з яблунь опало і шурхотіло під ногами. Тільки де-не-де на деревах залишилося поживкле листячко.

Дівчатка підійшли до великої яблуні. Поруч з жовтим листком вони побачили на гілці велике рожеве яблуко.

Оля й Ніна аж скрикнули від радості.

— Як воно тут збереглося? — з подивом запитала Оля.

— Зараз ми його зірвемо, — сказала Ніна і зірвала яблуко.

Кожній хотілося потримати його в руках.

Оля хотіла, щоб яблуко дісталось їй, але вона соромилась висловити це бажання, а тому сказала сестрі:

— Хай тобі буде яблуко, Ніно...

Ніні хотілося, щоб яблуко дісталось їй, але вона соромилась зізнатися в цьому. Ніна сказала:

— Хай тобі буде яблуко, Олю...

Яблуко переходило з рук в руки, дівчатка не могли дійти згоди. Та ось їм обом сяйнула одна і та ж думка: вони прибігли до мами радісні, схвильовані.

Віддали їй яблуко.
В маминих очах сяяла радість.
Мама розрізала яблуко і дала дівчаткам по половинці.

Василь Сухомлинський

Оповідання — розповідь про різні випадки з життя людей, тварин.

Близнючки — сестрички, які народились одночасно і дуже схожі одна на одну.

Що тобі найбільше сподобалося в цій історії? Чому зраділа мама?

Чи траплялися з тобою подібні історії? Розкажи їх. Послухай прислів'я.

ОСІНЬ

Небеса прозорі,
мов глибінь ріки.
Падають, як зорі,
з явора листки.

А над полем нитка
дзвонить, як струна.
Зажурилась квітка —
чує сніг вона.

Дмитро Павличко

Поясни, як ти розумієш слова «глибінь», «явір», «струна». Які картини постають у твоїй уяві, коли ти читаєш вірш? Які порівняння вживає автор?

Використовуючи рими, спробуй дописати даний вірш.

Сяє над нами
небо осіннє:
колір у нього
не білий, а ...
Сонце у небі
ясно зоріє,
світить яскраво,
але не

Якою порою року для тебе є осінь — веселою чи сумною?

Змалюй словами портрет осені, продовживши речення.

Осінь (яка?) золота,

Осінь (що зробила?) нам принесла

Восени (що відбувається?) пташки ,

комахи , звірі , дерева ,

квіти , сонце , небо

Розглянь малюнок. Назви й опиши зображені квіти та дерева.

Прочитай речення, розділивши слова.

*Жовта жоржина журиється журавлі
відлітають джерело журкоче.*

Склади коротеньку розповідь з даними словами.

*Бджола, жало, жалити, квітка,
прийшла, жаль, журитися, осінь.*

Восени тварини готуються до зими. Одні, як добрі господарі, складають у своїх нірках запаси їжі на зиму. Адже з-під снігу їм буде важко роздобути корінчики чи насінинки. Інші лаштуються взимку спати. А окремі, наприклад, лелеки, шпаки, гуси та інші птахи, готуються відлітати в теплі краї.

Які тварини впадають у зимову сплячку?
Яких перелітних птахів ти знаєш?

ЇЖАЧОК-ХИТРЯЧОК

Їжачок-хитрячок
із голок та шпичок
пошив собі піджачок.
І у тому піджачку
він гуляє по садку.
Натикає на голки
груші, яблука, сливки.
І до себе на обід
він скликає цілий рід.

Платон Воронько

Як готується до зими їжачок? Хто прийде до нього на обід?

Що у цьому вірші є правдивим, а що — вигаданим?

НАДХОДИТЬ ОСІНЬ

Давно повилітали пташенята з гнізд. Вилиняли і знову вкрилися новим пір'ям їхні батьки.

У зграї збиваються птахи, які будуть відлітати в чужі, далекі теплі краї.

Покинули свої хатки-шпаківниці чорно-рябенькі шпаки. Величезними табунами літають вони над ланами,

луками. Ось табун опустився на скошений луг. Перемовляючись, шпаки моторно бігають і живляться комахами, які ще не поховалися в землю, під коріння, в щілини.

Здалеку видається, що на телеграфні дроти нанизане намисто. То сидять сотні ластівок, які ось-ось полетять на південь. Адже ластівки дуже рано відлітають від нас, так само, як і соловейки та інші дрібні пташки.

Поважно бродять по болоту сім'ї лелек у своєму чорно-білому вбранні.

Незабаром перша паморозь посріблить траву, листя кущів, дерев. Тоді шпак прилетить до своєї шпаківні й проспіваче прощальну пісеньку.

Олександр Копиленко

Про яких пташок згадується у цьому оповіданні? Назви їх.

Який птах подобається тобі найбільше і чим?

Упізнай зображених пташок.

